‘Kamp Holland’ kijkt in koppie van VN-soldaat

Theater Kamp Holland door Orkater. Gezien 7 nov Toneelschuur, Haarlem. Tounee t/m 1 feb. Inl. 020-6060600 of www.orkater.nl

●●●●○

Door WILFRED TAKKEN

Geen helmen, geen geweren, geen kaki camouflagepakken. De soldaten in het oorlogsstuk *Kamp Holland* dragen wit ondergoed. Dat is een goede veiligheidsmaatregel tegen teveel realisme, en het geeft de soldaten het aangezicht van kwetsbare jochies die ’s nachts naast je bed komen staan omdat ze te spannend hebben gedroomd.

Leopold Witte en Geert Lageveen van muziektheatergroep Orkater maken met *Kamp Holland* een onthutsend muziektheaterstuk dat aankomt als een mokerslag – mede door de opfokkende muziek van popgroep Susies Haarlok; harde artrock met vervormde cello- en gitaargeluiden à la Jimi Hendrix, marsritmes en oosterse krullen.

Witte en Lageveen volgen het stramien van een oorlogsfilm: eerst de training, waarin de trainers met cynische hardheid, soms streng, soms luchtig, de soldaten tevergeefs proberen voor te bereiden op de oorlog. Dan volgt een missie, een patrouille buiten het kamp die dodelijk afloopt.

Eerst opereren de spelers als groep, in een drukke choreografie van fysieke openingen, later onderscheid je meer de individuen. In terzijdes geven de schrijvers, die zelf meespelen, het theoretische kader: de voors en tegens van de missie, de discrepantie tussen de ideeën van de burgers en politici en de gruwelijke werkelijkheid van de soldaten in het veld. Vooral sterk is hoe ze de paradox van een VN-soldaat tonen: aardig doen, pas schieten als je daadwerkelijk bedreigd wordt, de harten veroveren van de inheemsen, terwijl je ze bij gelegenheid ook in de benen schiet. Knuffelkanaries uitdelen aan een bevolking die juicht om een dode Nederlandse soldaat.

„Ze hebben goed gekeken in het koppie van de soldaat”, zei een van de militairen die aanwezig waren bij de première gisteravond. De soldaten komen er bij Witte en Lageveen goed af. De sergeant (op het lijf geschreven rol voor Kees Boot) is een liefhebbende vader, die iedere niet-politiek correcte opmerking bestraft. Zo begripvol ze zijn voor de uitvoerders, zo vernietigend zijn ze over de missie: zinloos en schadelijk. Om dit in te wrijven, maken ze zich ook schuldig aan vette anti-oorlogsretoriek, door de scène van een aanslag te doorsnijden met oorlogsretoriek van een minister, de verbitterde grafrede van een hippievader, en lastige vragen van een journalist.

Terwijl die aanslagsscène zonder de terzijdes al overtuigend genoeg is: met vervormde muziek, extreme lichtwissels, een verwarrend koor van verdubbelde stemmen. Vooraan alleen staat de dode jongen met zijn rode haren en zijn witte hemdje.

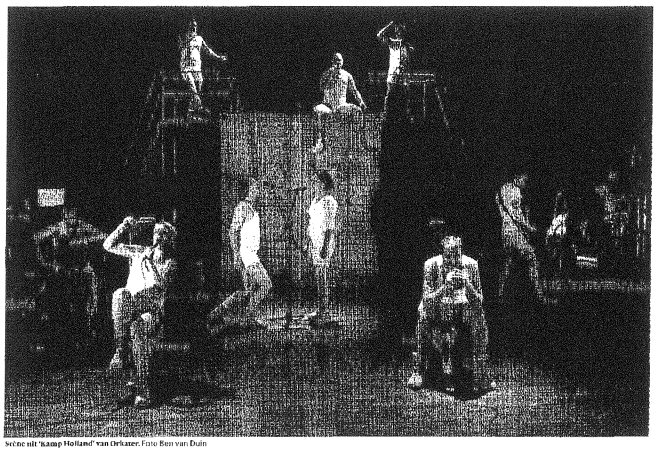

Scène uit ‘Kamp Holland’ van Orkater. Foto Ben van Duin

Theater Orkater maakt voorstelling over de Nederlandse missie in Afghanistan

'Het gaat over jonge jongens, kinderen nog'

De makers over hun theatervoorstelling 'Kamp Holland'

Theatermakers Leopold Witte en Geert Lageveen bezochten Afghanistan. een voorstelling over de Nederlandse basis in Uruzgan.

Door ISABELLA STEENBERGEN

HAARLEM, 7 NOV. Hun voorstelling gaat niet over het bestrijden van terrorisme en evenmin over het oplossen van religieuze conflicten, zegt acteur en toneelschrijver Leopold Witte over zijn toneelstuk *Kamp Holland*. Witte: „Het moet gaan over jonge jongens die iets van de wereld willen zien, die denken iets te willen meemaken wat ze eigenlijk níét willen meemaken – daarin ligt de uitdaging van deze voorstelling. Kinderen zijn die jongens nog. Ze worden dronken van drie biertjes, en hebben op hun slaapkamertje posters van *Mad Max* aan de muur hangen."

Gisteren ging *Kamp Holland* in première, een muziektheatervoorstelling van theatergroep Orkater over Nederlandse VN-missie in het Afghaanse Uruzgan. Na een tryout vertellen Leopold Witte en Geert Lageveen over de voorstelling die ze samen bedachten en schreven. En waarin ze ook zelf spelen, onder regie van Gijs de Lange. Daarnaast spelen in *Kamp Holland* stagiaires van de toneelscholen in Amsterdam en Maastricht, en de muzikanten van het Haarlemse collectief Susies Haarlok.

Als voorbereiding op het stuk bezochten Witte en Lageveen de uitgezonden militairen ter plekke. Ze verbleven in meil twee weken embedded op de Nederlandse militaire basis in Afghanistan. Midden in de woestijn, onder de snikhete zon, met het dreunende mortiervuur binnen gehoorafstand.

Witte: „We kwamen daar vlak na de dood van Mark Schouwink en Dennis van Uhm, de twee jongens van wie het voertuig op een bermbom reed. De emoties daarover drukten op het kamp. We probeerden er voorzichtig over te praten, maar anders dan acteurs, praten militairen niet graag over zichzelf. We werden met argwaan bekeken, zeker in het begin. Pas na een paar dagen, toen ze doorkregen dat we niet van de pers waren, kwamen ze los en kregen we hun verhalen te horen."

Veel van die verhalen zijn in de voorstelling verwerkt. Ze gaan over WIA's (Wounded in Action), KIA's (Killed in Action), OMF's (Opposing Militairy Forces) en OBL (Osama Bin Laden). Maar ook over de NUKUBU (Nutteloze Kut Burger), de PINO (Potentieel Interessant Neuk Object) en het ROTOTA (Ronnie Tober Tasje). „In het leger korten ze alles af", verklaart Lageveen. Zo scheppen die jongens een eigen groepscode, maar het is ook een manier om dingen te depersonaliseren. Om zo afstand te houden van wat te verschrikkelijk is voor woorden, om niet kapot te gaan. En ja, dat werkt natuurlijk alleen als het weer met humor onderuit wordt gehaald."

De oorlog in het stuk zit hem vooral in de muziek, vindt Lageveen. „De muzikanten staan live op het toneel. Plukken aan elektrische gitaren, laten cello's janken en zorgen voor ritmes die in het hele lichaam nazinderen." De theatrale kracht zit hem in de onderliggende tegenstrijdigheid van de verhalen. Witte: „Alleen al het feit dat die jongens zijn getraind om te vechten, maar worden uitgezonden om de vrede te bewaren, is een heel mooi dramatisch gegeven. Een gruwelijk gegeven ook, als je er bij stil staat. Een van die jongens zei tegen me: 'Ik heb een heel apparaat om mensen te doden aan mijn reet hangen. Dan wil ik het een keer doen ook'."

Toch vliegen er in de voorstelling geen kogels door de lucht, maar Tweety-knuffels: cadeautjes voor de Afghaanse kinderen, om te laten zien dat je niet alles met geweld hoeft op te lossen. „Goed bedoelde beschavingsdrang kan zichzelf ook belachelijk maken", aldus Lageveen.

Politieke standpunten, vóór of tegen de Nederlandse deelname aan de NAVO-vredesmissie, willen de makers met de voorstelling *Kamp Holland* niet uitdragen. Witte: „Wij laten mensen zien, in al hun bruisende, al te menselijke tegenstrijdigheden. De naïviteit, die sprankelende drang naar het grote avontuur van die jongens ontroerde mij het nog meest. Maar misschien komt dat ook wel omdat ik vader ben en ik wist: die ene daar, dat had ook mijn zoon kunnen zijn."

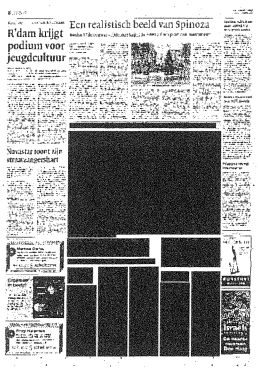
Een realistisch beeld van Spinoza

R'dam krijgt podium voor jeugdcultuur